

Akademikern.

Medlemsmagasinet från Akademikerförbundet SSR

Frivårdsinspektör
Emeli Fahlén jobbar
med en ny påföljd
för de yngsta
brottslingarna

Leder unga bort från brottslighet

Hårdare straff och fler poliser kommer inte ensamt lösa problemen med social utsatthet och kriminalitet. Vi behöver mer resurser och fler kollegor för att kunna sätta in de insatser som behövs.

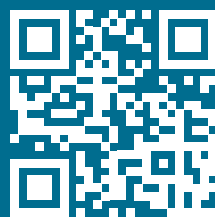
3 krav för långsiktig förändring

Håller du med? Skriv på vår namninsamling!

10 000 fler som jobbar förebyggande

10 miljarder mer till förebyggande socialt arbete

Rätt insats till rätt individ, alltid utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet

Läs mer och skriv under namninsamlingen på akademsr.se/10000fler - eller scanna koden med mobilen.

#10000 FLER

Akademikerförbundet SSR

Välkommen

TIDIGA
INSATSER

”Hårdare tag i valrörelsen”

Foto: Viktor Gårdsäter

Annika Clemens

Chefredaktör
Akademikern

Strängare straff och mer resurser till polisen efterlystes i SVT:s stora partiledardebatt för några veckor sedan. Även om förebyggande arbete också nämndes handlade de långa utläggningarna mest om hur brottslighet ska bekämpas med hårdare tag.

Frågan hur vi ska bygga ett samhälle där kriminalitet inte ter sig som det mest lockande valet för unga människor har inte samma genomslag. Kanske är det så krasst att man inte vinner valet på att tala om förebyggande arbete. I stället får de som ropar på hårdare straff flest röster.

Trots det finns det många därute som sliter med att förebygga brott och utanförskap, många gånger trots bristande resurser. Men det finns också kommuner som satsar. I Eskilstuna har det blocköverskridande politiska

Tipsa oss!

Akademikern är till för dig. Vad vill du läsa om? Mejla chefred@akademikern.se

styret konstaterat att tidiga insatser är avgörande och nyanställer stort för det förebyggande arbetet.

Akademikern hängde med när socialarbetare trotsade kylan och gav sig ut i snöstorm (även om det faktiskt var tidig vår) i ett av stadens utsatta områden för att kolla att det var lugnt på gatorna där en ung man nyligen blev skjuten.

Och i en annan mellansvensk stad, Västerås, jobbar Emeli Fahlén i frivården med ett nytt uppdrag för att hålla de yngsta brottslingarna borta från det kriminella livet. Det må vara en tuffare påföljd för de ungdomar som döms, men syftet är att förebygga fortsatt brottslighet.

Så trots att politiker i valrörelsen inte talar lyriskt om förebyggande arbete är min förhoppning att de ändå inser värdet av det. ●

Innehåll

”Vi måste förebygga så att de kommer i arbete och inte skjuter på varandra.”

8
Ordförande
Nu tar vi fajten!

11
Aktuellt
Kriget ledde till boom i intresset för familjehem.

15
Frågan är ...
Hur förbereder sig samhället på att ta emot krigsflyktingarna från Ukraina?

18
Vill vända trenden
32 nya medarbetare ska förebygga brott i Eskilstuna.

31
Varför rop på hårdare tag?
Både resurser och lagstiftning efterlyses för att det förebyggande arbetet inte ska sacka efter.

38
Stoppar ung kriminalitet
Frivården har fått ett nytt uppdrag. Emeli Fahlén jobbar med unga brottslingar.

46
Coronahundarna tar över
Måste vi ha med oss bästisen på jobbet?

50
Beredd att gå vidare
Att jobba på Regeringskansliet innebär att man snabbt kan behöva se sig om efter nytt jobb. Pelle Rödin är beredd.

59
Vi svarar
Mobbad på jobbet? Maja Todorovic redogör för vilken hjälp som finns.

62
Så funkar det
Snart dags för semester, men vilka rättigheter har vi?

66
I luften
Förslag på ny äldreomsorgslag.

”Det är mycket politik och känslor som ska in i samma lilla låda.”

KONTAKTA OSS

red@akademikern.se
www.akademikern.se

Redaktion

Chefredaktör & ansvarig utgivare
Annika Clemens,
08-556 06 440,
chefred@akademikern.se

Art director Sandra Johnson

Reportrar

Tim Andersson, Anne Ralf Hållbus,
Stefan Karlsson, Karin Persson,
Annica Ögren

Fotografer

Johan Bergmark, Margareta Bloom
Sandebäck, Viktor Gårdsäter

Omslag Margareta Bloom Sandebäck

Korrektur Monika Lann

Tryck Norra Skåne Offset

Produktion

A4 Text & Form på uppdrag av
Akademikerförbundet SSR.
www.a4.se

Annonser

Adsales
Barbara Marsella, 08-580 80 419
info@adsales.se

Prenumeration

prenumeration@akademssr.se
Prenumeration inom Sverige 350 kr
Medlem i Sveriges Tidskrifter
TS-kontrollerad upplaga 2019: 71 800
ISSN 1652-9898

Akademikerförbundet SSR
Box 12800, 11296 Stockholm
Besöksadress: Mariedalsvägen 4,
11296 Stockholm/ www.akademssr.se

Utredning – Behandling – Akut

Vi är ett HVB-hem för familjer sedan 1986. Vi erbjuder en trygg och utvecklingsstimulerande miljö för både barn och vuxna. Och har så gjort i över 30 år men vi är inte nöjda med det utan jobbar hårt för att fortsätta utvecklas!

Nanolfsvillan är beläget centralt i Finspång och har plats för 8 familjer som bor i egna lägenheter. Vi arbetar såväl med traditionella behandlingsplaceringar, utredningar som med kortare, flexibla placeringar.

Vi har idag ramavtal med 191 kommuner.

Besök www.nanolfsvillan.se eller ring oss på 0122-159 89 så berättar vi mer.

www.nanolfsvillan.se • tel. 0122-159 89

Att tvinga någon att gifta sig är ett brott som kan ge upp till fyra års fängelse. Du som möter barn och unga i jobbet bör därför göra det du kan för att sätta stopp. Det kan kännas svårt, men det är viktigt att du vågar agera.

Läs mer om hur du skyddar barn och unga i den myndighetsgemensamma vägledningen vid hedersrelaterad brottslighet. Du hittar den på hedersfortryck.se.

Tillsammans sätter vi stopp – det är vårt ansvar.

Nationella kompetensteamet vid Länsstyrelsen Östergötland, Barnafriid vid Linköpings universitet, Brottsoffermyndigheten, Polisen, Skolverket, Socialstyrelsen och Åklagarmyndigheten.

50

Stockholm

Ett jobb till låns. Pelle Rödin tycker det är högtidligt att jobba med statsministern.

Foto: Johan Bergmark

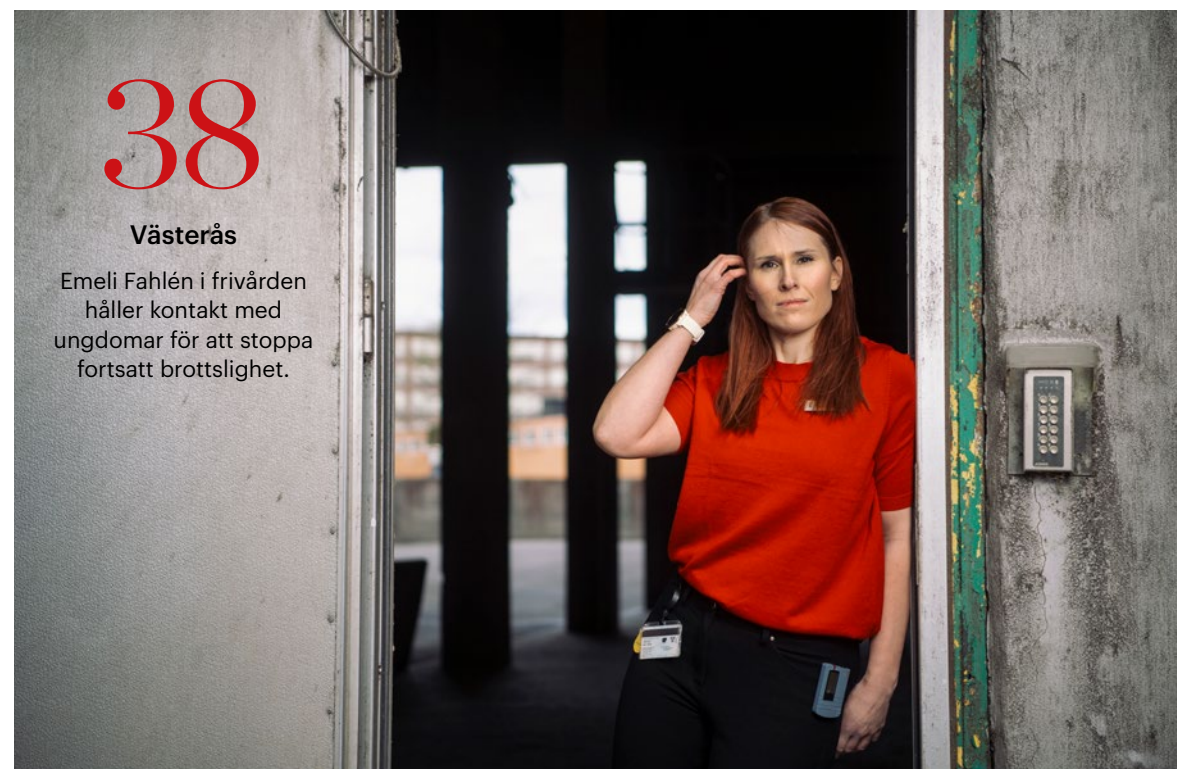

18

Eskilstuna

Satu Nyström och Anes Dujsic är del av stadens satsning på förebyggande arbete.

Foto: Viktor Gårdsäter

38

Västerås

Emeli Fahlén i frivården håller kontakt med ungdomar för att stoppa fortsatt brottslighet.

Foto: Margareta Bloom Sandebäck

Ordförande

VAL 2022

”Nu tar vi
fajten!”

Heike Erkers
Förbunds-
ordförande
i Akademiker-
förbundet SSR

Varför ska det vara så svårt att få upp vikten av förebyggande insatser på den politiska dagordningen? Det vi ser idag är ett ensidigt fokus på hårdare tag och strängare straff. Detta tunnelseende kan kosta oss dyrt. Att det skulle stänga dörren till kriminalitet, att det på något sätt lägger grunden för ett socialt hållbart samhälle, det är vi övertygade om att det inte gör.

September 2022 närmar sig med stormsteg. Nu måste vi höja trycket. Vi ska ställa våra politiker till svars. Kräva av dem att bekänna färg. Såväl på riks som på lokal nivå. Under parollen Uppdrag välfärd lyfter vi därför ett antal frågor som är angelägna för våra medlemmar och där rätt politiska beslut kan göra skillnad.

Socialt förebyggande och brottsförebyggande arbete ska prioriteras,

**Förbundet
i sociala
medier**

#uppdragvälfärd #1000Offier #bästafacket

diskuteras, finansieras. Så enkelt är det. Men det är ute på arbetsplatserna, i den medborgarnära verksamheten, som ni ser konsekvenserna när samhällets insatser inte fungerar eller ens finns att tillgå. Där avsaknaden av politiska beslut får dramatiska konsekvenser. Ett samhälle där klyftorna mellan de som har goda förutsättningar att förverkliga sina drömmar och de som knappt har några förutsättningar alls växer. Där du som individ ställs till svars för de villkor du lever i. Där barn får betala ett högt pris för bristerna som omgärdar deras uppväxtvillkor.

Nu tar vi debatten vid fikabordet på jobbet, på torget utanför kommunhuset, på debattsidan i lokaltidningen, utanför riksdagen och till sist vid valurnan. Vi ger oss inte. Vi kommer att fortsätta kampen oavbrutet tills vi får till en förändring.

Nu kör vi! 🍅

Extra förmånlig ränta för dig

En större utgift kan vara både väntad och oväntad. Oavsett vilket kan du som medlem i Akademikerförbundet låna upp till 350 000 kronor till en rörlig ränta på 5,20* procent.

Läs mer och ansök på seb.se/medlemslan

* Aktuell medlemslåneränta är för närvarande 5,20 %. En kreditprövning görs alltid. Om den rörliga årsräntan är 5,20 %, blir den effektiva räntan 5,33 % för ett annuitetslån på 100 000 kronor upplagt på 5 år (60 återbetalningstillfällen), utan uppläggningsavgift. Det totala beloppet att betala, vid oförändrad ränta blir 113 778 kronor och din månads-kostnad blir 1 896 kronor. Årsränta per 2022-02-15.

SEB

Icke-våldsgrupp för män

Utväg Södra Älvsborg erbjuder en manualbaserad certifierande utbildning i att leda icke-våldsgrupp

Innehåll

Utbildning i att leda icke-våldsgrupp är en 5-dagars utbildning med Per Isdal (ATV).

Utbildningen ger kunskap och färdigheter att vara gruppleddare i Icke-våldsgrupp, en manualbaserad gruppmetod för våldsutövare utarbetat av Per Isdal (ATV) för Utväg Södra Älvsborg och Utväg Göteborg.

Utbildningen sträcker sig över **5 heldagar**, på Pulsen Konferens i Borås. **v. 33-2022**

För information och anmälan:
www.utvag.se

Utväg
SÖDRA ÄLVSBOG

Våld i nära relationer.

Utväg Skaraborgs manualbaserade metod erbjuder följande tredagars-utbildningar 2022

Nyhet!

Utväg Skaraborg manualer för att bedriva grupp för våldsutsatta kvinnor samt barn och föräldragrupp reviderades under 2020.

Vi erbjuder nu tredagars-utbildningar utifrån denna förnyade version.

• Att leda gruppverksamhet för kvinnor som upplevt våld i nära relation.

5-7 september

• Att leda gruppverksamhet för barn som upplevt våld i familjen inkl. parallell föräldragrupp.

20-22 september

• Att leda våldspreventiv gruppverksamhet "Schyssta relationer".

11-13 oktober (2,5 dag)

För information och anmälan:
www.utvag.se

Utväg
SKARABORG

Lars Holmblad, förbundsdirektör på Akademikerförbundet SSR. Lars bor i Stockholm och på fritiden ägnar han gärna tid åt böcker, memoarer, bilar, båtar och slalom.

Alltid fullt fokus på medlemmen

Vi träffar Lars Holmblad, förbundsdirektör på Akademikerförbundet SSR för att prata om den nya kampanjen "Större omtanke" tillsammans med den egna försäkringsförmedlaren Akademikerförsäkring.

Berätta varför ni tillsammans valt att göra den här kampanjen?

— Alltför få medlemmar känner till den service de kan få genom att vi äger en försäkringsförmedlare. I kampanjen vill vi berätta hur vi tillsammans verkligen tar hand om dig som är medlem.

Ni äger Akademikerförsäkring, hur kommer det sig?

— Vi har ägt dem i 30 år. Den stora fördelen är att vi båda har exakt samma uppdrag med medlemmen i fokus. Akademikerförsäkring vet precis under vilka förutsättningar medlemmarna jobbar. De kan därför ge försäkringar utifrån våra branschens kollektivavtal och erbjuda ett skyddsnet som verkligen passar.

Så ni arbetar med fackliga frågor och Akademikerförsäkring tar hand om försäkringarna?

— Precis så kan man beskriva det. Vi har inkomstförsäkringen men alla andra försäkringar sköter Akademikerförsäkring åt medlemmarna. De gör dessutom professionell upphandling med försäkringsbolag och jobbar löpande med utveckling av erbjudande och tjänster. Så våra medlemmar behöver inte kontakta olika försäkringsbolag utan får allt på samma ställe.

Hur samarbetar ni i det här?

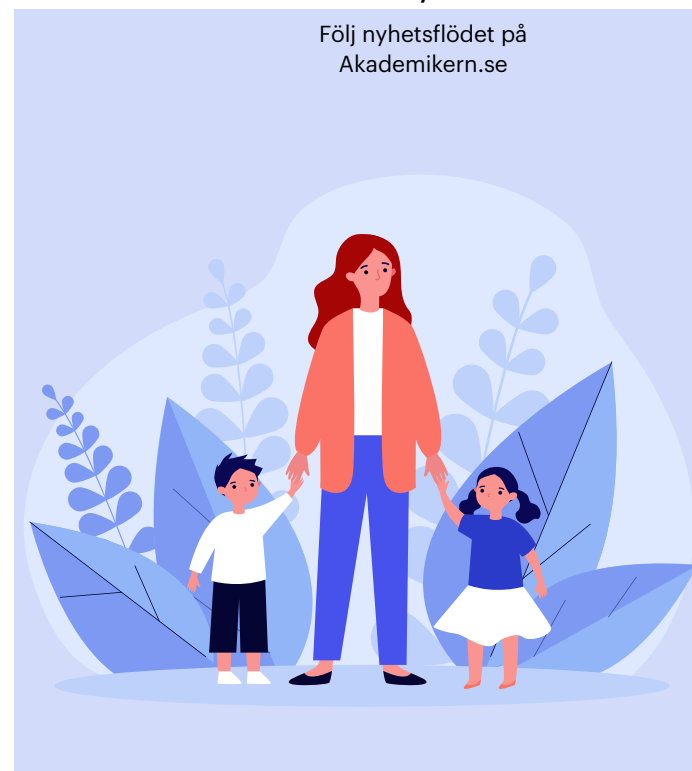
— Vi har insyn och är med i processen och företagets utveckling. Det gör att vi kan få fram produkter som medlemmarna efterfrågar, och dessutom behöver. Det är Akademikerförsäkring som står för kompetensen inom försäkring och dit medlemmarna ska vända sig för att få rådgivning och experthjälp. Och där vill jag tillägga att just rådgivningen är kostnadsfri för alla medlemmar vilket en otroligt värdefull tjänst som alla borde använda. Deras uppdrag är att hjälpa dig att vara rätt försäkrad, vilket betyder att de både råder och avråder om försäkringar, avslutar Lars.

Akademiker försäkring

Fler nyheter

Följ nyhetsflödet på
Akademikern.se

KRIGET I UKRAINA

Mycket hjälp erbjöds – men bara till vissa

Intresseanmälningarna för att bli familje- eller jourhem ökade kraftigt när kriget i Ukraina bröt ut. Men många ville bara ta emot ukrainska barn.

– I januari och februari i år fick vi in två intresseanmälningar om att bli familjehem per månad. I mars hade den siffran ökat till 19 anmälningar. Av dem uttryckte 14 direkt intresse för att ta emot ukrainska barn, säger Petra Jonskog, enhetschef på familjehemsenheten i Karlskrona.

Liknande erfarenheter finns i flera kommuner.

– Det är helt klart fler som hör av sig än tidigare, säger Hanna Bergström på Familjehem Göteborg.

Frågan är om intresset för att hjälpa barn från Ukraina kan komma även andra barn till del.

– Jag tänker att det kommer att göra det. Det visar på en ökad medvetenhet, säger Hanna Bergström.

Text: Anne Raif Hällbus, Stefan Karlsson Illustration: Getty Images

Aktuellt

INTERNATIONELLT

Historiskt beslut i Epsu

Den europeiska fackliga organisationen för offentliganställda, Epsu, röstade i början av maj igenom det historiska beslutet att stänga av medlemmar från Ryssland och Belarus.

– Ukrainska medlemmar kan inte dela förbund med en facklig organisation från ett land som försöker döda dem", säger Maria Östberg Svanelind från Akademikerförbundet SSR.

Frågan om uteslutning var också uppe till diskussion, men ett sådant beslut kan bara fattas av kongressen.

FLYKTINGMOTTAGNING

Spanar efter trafficking

Att hålla utkik efter människosmugglare är den viktigaste uppgiften för de volontärer och personal från Svenska kyrkan som möter flyktingar från Ukraina som landar på Skavsta flygplats.

– Trafficking var ett ganska stort problem redan innan kriget, säger Sarah Blomberg, socionom i Nyköpings församling.

– Nu är det ett jättestort problem, det finns otroligt många som utnyttjar situationen.

BÄRPLOCKARE

Älvsbyn förbereder sig för bärplockarsäsongen

Två somrar i rad har bärplockare från Bulgarien lockats till Älvsbyn. De har hysts in i utdömda bostäder och förra sommaren dumpades de på en parkeringsplats.

Kommunen har ansvar för att motverka människosmuggling och har särskilt stort ansvar om barn är med. Men för en liten kommun kan det vara svårt att hantera det stora ansvaret.

– Förra sommaren visste vi ingenting om hur kommunernas ansvar ser ut. Vi hade ingen kunskap och framför allt ingen fysisk möjlighet att agera utifrån lagstiftningen. Den är väldigt

genomtänkt och bra, men inte anpassad för stora grupper. Du ska ha tolkade samtal med varje enskild individ. De resurserna har inte vi, konstaterar Nataliya Renlund, chef för enheten Stöd till individ och familj i Älvsbyn.

Frågan om kommunens ansvar väcktes: Varför insåg ingen i Älvsbyn att detta kunde handla om människohandel?

Inför årets bärsäsong är Nataliya Renlund och hennes kollegor väl insatta i den nationella handlingsplanen mot människohandel, och vet hur man som offentlig tjänsteperson ska agera när det finns misstanke om att människor exploateras. Men många frågor kvarstår.

– Har vi personella resurser? Hur ska vi lösa behov av bostäder? Vad gör vi om ingen vill delta i utredningen? Och tvärtom – de som vill delta har rätt till hälso- och sjukvårdsinsatser, förskola och skola, arbete... Hur löser vi det?

– Vi har alldeles för små muskler. Älvsbyn klarar inte det här på egen hand.

Text: Anne Ralf Hällbus Illustration: Getty Images

ARBETSMILJÖ

Postpandemiskt kontor

Restriktionerna har hävts och samhället är tillbaka till det normala. På Post- och telestyrelsen (PTS) har personalen i Stockholm återvänt till lokaler anpassade för ett arbetsliv efter pandemin.

PTS har rekryterat över hundra nya medarbetare under pandemin. Många av dem har introducerats digitalt och inte träffat sina arbetskamrater annat än via videomöten. Framöver ska introduktionsutbildningarna hållas både digitalt och på plats.

I lokalerna finns tre olika ljudmiljöer. En dynamisk yta för workshops och kreativa samarbeten. En lugn yta där det är okej att småprata. På den tysta ytan ska det vara helt tyst. Vid alla skrivbord finns tangentbord, skärm och docka för laptop. Alla ska kunna dela skrivbord, oavsett roll.

– Det ska leda till ökat samarbete på tvären. Du ska kunna sitta med de du behöver samarbeta med just då, säger Åsa Stål.

70

medlemmar skulle tas ut i strejk i ett första steg, när Akademikerförbundet SSR varslade om strejk i Svenska kyrkan. Arbetsgivaren ändrade sig dock, och strejken blåstes av. Läs mer på [akademikern.se](https://www.akademikern.se)

KRIGET I UKRAINA

Reportage från Ukraina på webben

I en serie reportage berättar fackliga företrädare i Ukraina om kriget och hur de kämpar för att stötta sina kollegor i olika delar av landet. [Läs deras berättelser på akademikern.se](https://www.akademikern.se)

”Jag har lämnat Charkiv nu. Vi åkte över åkrar och genom småbyar för att undvika ryssarna. De bombar på många olika ställen.”

ALLA SOBOL

”Jag har återvänt till Kiev, jag vet att det är farligt att vara här nu, men jag måste göra det för mina kollegor.”

IVANNA KHRAPKO

”Vi har gjort om ett fackligt utbildningscenter i Khmelnytskiyi till evakueringsboende. Alla försöker vara till nytta.”

ARTEM TIDVA

Mest lästa på akademikern.se

PTS har flyttat till ett postpandemiskt kontor

Många familjer vill hjälpa men bara ukrainska barn

Dags att prata lön

Socionom med uppdrag att lösa grannkonflikter

Få ukrainska flyktingar inskrivna hos arbetsförmedlingen

Akademikern.

Frågan är...

På olika håll förbereder sig myndigheter på att ta emot tusentals flyktingar från Ukraina.

MIGRATION

Tiotusentals flyktingar har kommit till Sverige från Ukraina. Hur förberedda är vi?

Text: Annica Ögren, Anne Ralf Hållbus
Foto: Jonas Ekströmer/TT

Erik Augustsson
Beslutsfattare på mottagningsenheten på Migrationsverket i Uppsala

– När det gäller flyktingar från Ukraina så arbetar vi just nu främst med boende och ekonomiskt bistånd. I början av kriget hade de flesta som kom till Sverige ordnat eget boende hos släkt eller bekanta, men nu finns ett annat behov och i Uppsala har vi öppnat ett tillfälligt flyktingboende med cirka 150 platser. Det är öppet för flyktingar från alla länder, men de flesta kommer från Ukraina.

Arbetsstrycket har minskat sedan kriget bröt ut i slutet av februari. Då lånade vi ut personal till Stockholm, där de behövde hjälp med registrering av alla ansökningar om uppehållstillstånd. Dessutom har tillströmningen av flyktingar från Ukraina inte blivit lika hög som väntat. Men i månadsskiftet maj/juni kan eventuellt många av de →

→ som varit i Sverige på turistvisum i 90 dagar söka uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet eller, i vissa fall, asyl.

Jämfört med den stora tillströmningen av människor på flykt 2015 är trycket på vår enhet väsentligt lägre i dag. Då var inte massflyktsdirektivet aktiverat, de som kom sökte asyl och den processen är mycket längre och mer komplicerad.

Sammanfattningsvis vill jag säga att visst har följderna av kriget i Ukraina krävt snabba och stora arbetsinsatser som tagit på krafterna hos personalen, men överlag är min bedömning att det gått bra.

”Vi bjöd in ideella organisationer för att lära oss mer av varandras arbeten.”

ÅSA TURESSON

Åsa Turesson
Verksamhetschef för individ- och familjeomsorgen i Vänersborg

– I mitten av mars gick kommunen upp i stabsläge för att förbereda sig på nya mottaganden. Språkresurser och personal villiga att jobba obekväma arbetstider lokaliserades. Vi

bjöd också in ideella organisationer till möten för att lära oss mer av varandras arbeten och lättare se vad vi behöver göra tillsammans, och vi har förberett oss i möten med vårdcentraler kring målgruppen.

Men det finns utmaningar med själva massflyktingdirektivet som är 20 år gammalt. Både samhället och juridiken har förändrats sedan dess

och mest frågetecken gäller ensamkommande barn där vi lägger mycket krut nu för att försöka få information om hur vi ska hantera det.

Juridiskt blir det svårt för barn som har anlänt med släktingar att få en skälig levnadsnivå avseende boende utifrån socialtjänstlagen när man bor med anhöriga på en flyktinganläggning. Vi vet heller inte hur länge de kommer vistas där. Detta är en skillnad från barn som inte omfattas av massflyktingdirektivet, där de i stället blir anvisade till en kommun som omgående har skyldighet att ombesörja ett boende och livssituation som uppfyller socialtjänstlagens krav på skälig levnadsnivå.

Helén Justegård
Ordförande i Saco-S på Arbetsförmedlingen

– Vi vet inte exakt vilken kompetens de som kommer från Ukraina har. Det finns intresse hos arbetsgivare för den här gruppen, men än så länge har det inte kommit så många till oss.

Vi har ju aldrig jobbat med massflyktingdirektivet tidigare så vi läser på och tittar utifrån lagar och regelverket vad som gäller. Det är det som styr.

Det nya direktivet innebär att flyktingar som kommer från Ukraina inte kan erbjudas exakt samma insatser som flyktingar från andra länder, eftersom massflyktingdirektivet ger miniminormer för att ge tillfälligt skydd. De ingår till exempel inte i Arbetsförmedlingens etableringsprogram där flyktingar erbjuds individuellt utformade insatser och stöd som SFI med målet att snabbt komma i arbete. En utmaning kan vara att flyktingar från Ukraina inte får folkbokföra sig i Sverige.

Sammantaget är det sådant som kan göra det svårare för arbetsgivare och arbetstagare att hitta varandra. Men myndigheten försöker göra allt vad den kan för att vara behjälplig med att skapa arenor där arbetsgivare och arbetssökande från Ukraina kan mötas.

Hej egenföretagare!

Du vet väl att Akademikerförbundet SSR har särskild service för dig som har eget företag.

Vår företagsförsäkring är mycket förmånlig och Folksams juristförsäkring ingår i avgiften.

Läs mer om fördelarna på akademssr.se/egenforetagare
PS. Serviceavgiften är avdragsgill i företaget.

Låna förmånligt som SACO-medlem

Som medlem i SACO kan du enkelt ansöka om vårt förmånliga medlemslån. I lånet ingår livskydd och betalskydd helt utan extra kostnad, så att du som lånetagare ska kunna känna dig trygg.

Läs mer och ansök i appen eller på swedbank.se/medlemslan

*Ett lån på 100.000 kr med 5,55 % rörlig ränta (2022.05.12), med rak amortering, återbetalningstid på 5 år och avisering och uppläggningsavgift 0 kr ger en effektiv ränta på 5,69 %. Totalt belopp att betala under lånets löptid är 114 106 kr. Återbetalningsbeloppet är i snitt 1 902 kr och antalet betalningar är 60 stycken.

Swedbank

Satu Nyström och
Anes Dujsic trotsar
vårsnön och ger
sig ut på gatorna

Ute på

Hur ska den negativa våldsspiralen vändas? I Eskilstuna byggs tillit på fältet när politiker över blockgränsen satsar på förebyggande arbete.

fältet

Text: Annica Ögren Foto: Viktor Gårdsäter

E

En lördagseftermiddag i slutet av mars blev en ung man skjuten vid fotbollsplanen i Årby, Eskilstuna. Han skadades allvarligt och många blev vittne till händelsen. Det är en av flera skjutningar med kopplingar till gängkriminalitet som på kort tid har inträffat i Eskilstuna.

Det som stack ut med just skjutningen i Årby var att den inträffade ett stenkast från ett villaområde och på andra sidan gatan från områdets skola där 750 elever går.

– Många kände oro efter skjutningen eftersom den skedde så öppet, mitt framför ögonen på både barn och vuxna, säger Satu Nyström.

Hon och kollegan Anes Dujsic visar runt i området kring Årby skolan medan det snöblandade regnet piskar mot bilens vindruta som vi färdas i. De jobbar som förebyggande socialsekreterare vid socialförvaltningen och har sedan skjutningen knappt två veckor tidigare besökt skolan nästan varje dag i en riktad insats för att visa närvaro och bidra till ökad trygghet för elever och personal.

– När barn och ungdomar frågar vad vi gör här svarar vi att man kan prata om allt med oss, om vardagliga saker men också om skjutningen. Syftet är att vi finns här som trygga vuxna, som lyssnar och

Sedan en ung man blev skjuten i närheten av en skola rör sig socialsekreterarna regelbundet i området för att visa närvaro och bidra till ökad trygghet. →

är intresserade av barnens och vuxnas tankar, säger Anes Dujsic.

De ingår i Team Förebygg och har rekryterats för att jobba förebyggande med unga i åldersspannet 13–20 år, som en del av den större satsningen Trygga Unga.

I Eskilstuna är skolresultaten lägre och arbetslösheten högre än riksgenomsnittet. Barnfattigdomen är hög och det är stor skillnad på medellivslängden bara mellan de olika stadsdelarna inom kommunen. Områdena Lagersberg, Skiftinge och Fröslunda är enligt polisen så kallade utsatta områden, men även Årby och Nyfors har stora socioekonomiska utmaningar, enligt kommunen.

Kommunen har länge sett en ökad risk för unga att hamna i kriminalitet, missbruk eller annan social utsatthet. För att vända den negativa utvecklingen, initierades satsningen Trygga Unga.

– Vi såg att vi behövde jobba långsiktigt, att genom samverkan möta upp oro tidigare och sätta in samordnade insatser, säger Cecilia Palm, socionom och samordnare för satsningen Trygga Unga.

Trots en flitig politisk debatt om hårdare tag mot gängbrottsligheten och skjutningarna i landet i stort, valde det politiska styret i Eskilstuna – bestående →

Satu Nyström

Utbildning
Socionom

Arbetar
Eskilstuna
kommun

Anes Dujsic

Utbildning
Socionom

Arbetar
Eskilstuna
kommun

"När barn och ungdomar frågar vad vi gör här svarar vi att man kan prata om allt med oss."

ANES DUJSIC

Drygt 30 nya tjänster har tillsats när Eskilstuna satsar på förebyggande arbete. →

→ av en koalition mellan S, M och C – att ge socialförvaltningen, skolan samt kultur- och fritidsförvaltningen uppdraget att ta fram en långsiktig plan för förebyggande arbete utan att tänka på prislappen.

– Vi ville veta vad professionen upplevde att den saknade för att få till en röd tråd av samverkan där ingen ska behöva falla mellan stolarna, säger kommunstyrelsens ordförande Jimmy Jansson (S).

Önskelistan landade på drygt 30 miljoner kronor, pengar som nu är öronmärkta för det förebyggande arbetet.

– Dessa pengar ska alltid finnas kvar för just det här ändamålet. Det är långsiktighet som gäller för att kunna bryta den här utvecklingen, säger Jimmy Jansson och lägger till att det sannolikt kan ta upp till tio, femton år.

Sedan juni förra året har totalt 32 nya medarbetare rekryterats inom ramen för satsningen – inom socialförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen. Målet är att tidigt erbjuda stöd och information till föräldrar och barn och unga upp till 20 år, i samverkan med skolan och andra aktörer.

Det handlar om att stärka familjeperspektivet, att öka barns och ungas inflytande och delaktighet liksom föräldrarnas förmåga till situationsanpassat föräldraskap. Men det handlar också om att öka tryggheten i kommunens utsatta områden och jobba för att minska utanförskap och säkra att serviceinsatserna ges på rätt nivå.

Så, hur går det till?

Mycket bygger på samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid. Socialförvaltningen har också skapat ett mobilt samverkanssteam som jobbar mycket ute i fält. Den offentliga närvaron

har ökat och vid särskild oro sker samordnade insatser.

För Satu Nyström och Anes Dujsic, som ingår i det mobila samverkanssteamet och som är anställda med myndighetsutövning, har arbetet inneburit nästan mer jobb ute i fält, på skolor och i lokalsamhället, än på kontoret. Mycket går ut på att skapa relationer och tillit, berättar de.

– Vi erbjuder serviceinsatser utan att

man blir inskriven i socialtjänsten. Det tror jag är ett motiverande skäl till varför många föräldrar väljer att tacka ja. Man blir inte stämplad eller utredd av socialtjänsten på något sätt, säger Satu Nyström.

En av insatserna är ledarskapsträning för tonårsföräldrar. De förebyggande socialsekreterarna utbildar föräldrar i hur de kan kommunicera bättre med sina ungdomar. Andra insatser har varit att låta →

"Dessa pengar ska alltid finnas kvar för just det här ändamålet. Det är långsiktighet som gäller."

JIMMY JANSSON

← Det blir skillnad på stämningen när Satu och Anes kommer till skolan, tycker Hana Warda och Ilhan Karpuz på Rekarnebygymnasiet.

– Vi måste förebygga och söka upp så att personer kommer i arbete och inte skjuter på varandra.

Tillbaka till Årby och snöstormen. Det är eftermiddag och samverkansteamet kör mot en av Eskilstunas nio gymnasieskolor, Rekarnebygymnasiet. Här går cirka 1 500 elever med olika bakgrund och från olika stadsdelar. Det har hänt att ungdomar från olika rivaliserande gäng har börjat bråka i uppehållsdelen av skolan.

När Satu Nyström och Anes Dujsic går in genom entrén möts de av leenden från två killar i tredje ring som just slutat för dagen. 18-åriga Ilhan Karpuz ger sin syn på socialförvaltningens närvaro i skolan.

– Man märker lätt när något ligger i

luften här inne, så det är bra att ”soc” är här. Man kan spela kort med dem och vem som helst kan sätta sig här och prata med dem. Det blir skillnad på stämningen här inne när de är här, säger han.

Enligt personal på skolan har det blivit lättare att kunna ringa in elever som befinner sig i riskzonen.

– Genom samverkan med skolorna får vi kännedom om elevernas oro och kan själva se till att närvara mer vid otrygga platser. Vi kan också till exempel koppla in kultur och fritid för att fånga upp elever som efterfrågar aktiviteter som de kanske själva inte hittat än, förklarar Anes Dujsic.

En utmaning för samtliga parter är sekretessen mellan myndigheter. Men genom →

Snön yr trots att våren borde ha kommit. Men det förebyggande arbetet måste göras ändå.

→ föräldrar och ungdomar ställa frågor till socialförvaltningens personal.

– Vi försöker avdramatisera socialtjänsten och berätta att vi inte kommer att ta barnen, vilket många faktiskt trots, säger Satu Nyström.

När kommunstyrelsens ordförande Jimmy Jansson får frågan om hur de kunde vara så säkra på att satsningen är rätt, givet att förbyggande arbete är svårmeått, svarar han att de inte såg några alternativ.

– Samhällsutvecklingen behöver det.

Vi måste angripa detta utifrån ett professionellt perspektiv, var slutar det annars?

Det har också krävts tålmod och förståelse för det förebyggande arbetets långsiktiga effekter för att våga satsa, säger Trygga Ungas samordnare Cecilia Palm.

– Att mäta snabba effekter och resultat i socialt arbete får inte hämma det långsiktiga arbete som vi vet är nödvändigt för att skapa goda förutsättningar.

Och politikerna är inställda på att fortsätta satsa förebyggande. Göran Gredfors (M), ordförande i socialnämnden, är beredd att utöka resurserna ännu mer. Detta trots att hans parti ofta talar om satsningar på såväl kärnverksamheter som om hårdare straff.

– För Moderaterna är det bättre med pengar i ett tidigt skede än att ta dyrare kostnader i ett senare skede då konsekvensen kommer. Det har inte varit några konstigheter alls från vår sida att satsa på det här, säger han och fortsätter:

Utvärdering

Varje förvaltning följer satsningens effekter på verksamheten. En del av uppföljningen handlar om att på lång sikt följa skolresultat, ungdomsarbetslöshet och höjd utbildningsnivå. I ett kortare perspektiv handlar det om att följa de arbetsmetoder som används och se om de ger önskvärda effekter. Det ska också följas upp om samverkan mellan myndigheterna ger förväntade resultat.

A-kassan är viktigare än någonsin.

Gå med i dag på akademikernasakassa.se

→ motiverande samtal har de förebyggande socialsekreterarna hittat vägar för att samarbeta med både skola och föräldrar. Och genom exempelvis föräldrafika och temakvällar på fritidsgårdar kan de även nå vårdnadshavare och andra vuxna för att skapa relationer.

– När vi lyckas nå ut till föräldrar och berättar om vilka vi är och vad vi gör, så kan vi också informera och berätta om vad vi skulle vilja erbjuda för insatser, utan krav på inskrivning, säger Satu Nyström.

Utöver samverkansteamets utgångspunkt på skolor och fritidsgårdar deltar de även i områdesvandringar på kvällar. Vandringarna startade kort efter att en 14-årig pojke blev skjuten i bostadsområdet Fröslunda i november förra året.

– Det var en grupp somaliska mammor som efterfrågade mer närvaro från vår sida när vi var i området för att stärka upp

den vuxna närvaron efter skjutningen. Nu vandrar vi i området tillsammans varje vecka, säger Anes Dujsic.

Det börjar bli kväll och Satu Nyström och Anes Dujsic kör ut till fritidsgården i Fröslunda för att påbörja kvällens områdesvandring. Men snöstormen och ramadan gör att inte en enda förälder är ute den här kvällen. Teamet trotsar stormen och går en sväng i området, passerar den plats där 14-åringen sköts, går förbi flera lekparkar och sedan tillbaka till torget och fritidsgården.

– Områdesvandringen är bra också för att föräldrar får träffa andra föräldrar som de inte visste fanns. De möter varandra och skapar ett nätverk sinsemellan. Sådant ökar också trygghetskänslan, förklarar Satu Nyström, samtidigt som hon borstar av snön från bilen och gör sig redo för att avsluta kvällen. ●

Satu Nyström och Anes Dujsic rekryterades som en del i Eskilstunas satsning på förebyggande arbete.

Akademikernas a-kassa är Sveriges största a-kassa. Hos oss är 750 000 akademiker med för att känna trygghet om det oförutsedda händer.

Som medlem i både Akademikernas a-kassa och Akademikerförbundet SSR har du dessutom en av marknadens bästa inkomstförsäkringar – den gäller även om du säger upp dig.

Läs mer på akademikernasakassa.se

Kraftigt förstärkt familjehemsvård

Brizad erbjuder kraftigt förstärkt familjehemsvård.

Den gör det möjligt för individen att rehabiliteras och utvecklas i en familj med engagemang och ett informellt nätverk.

En och samma familjehemskonsulent är kopplad till ärendet med tillgänglighet **24 timmar per dygn**. Familjehemmets omsorg kompletteras med vårdinsatser som vi anpassar individuellt efter uppdragets karaktär och behov.

En placering i kraftigt förstärkt familjehem kan ses som ett **fullgott alternativ till HVB-placeringar och institutionsvård**.

Våra familjehem är familjer som kan erbjuda en **trygg och förutsägbar vardag**. Den viktigaste uppgiften är att tålmodigt bygga upp en ömsesidig, pålitlig och varaktig relation samt en känslomässig bindning oavsett livssituation, problematik eller diagnos.

Förfrågningar och information:

Christina Kråkes
Placeringskonsulent
christina.krakes@brizad.se
Tel. 070-837 19 01

Kristina Sund
Placeringskonsulent
kristina.sund@brizad.se
Tel. 070-837 69 37

Verksamhetschefer:

Susanna Axelsten
V. Verksamhetschef
susanna.axelsten@brizad.se
Tel. 070-537 85 77

Lena Maria Grandin
Verksamhetschef
lenamaria.grandin@brizad.se
Tel. 070-837 21 78

Brizad

BEHANDLINGSKONSULT

Brizad Behandlingskonsult
Box 1087
824 12 Hudiksvall

Växel: 0650-59 53 30
e-post: info@brizad.se
www.brizad.se

Har du råkat bli chef?

Din roll som chef är speciell – du är både anställd och företrädare för arbetsgivaren. Därför har vi Svensk Chefsförening som kan chefsfrågor och ger stöd till dig som är chefsmedlem.

Ett tryggt och kunnigt chefsfackligt stöd. Du får särskilt stöd i frågor om arbetsrätt, lön och chefsrollen. Alla våra chefsförhandlare har egen chefserfarenhet och företräder bara dig som är chefsmedlem hos oss.

Utveckling, karriär och omställningsstöd. Oavsett om du vill vidareutvecklas där du är, själv ta steget eller tvingas röra dig vidare så får du professionell, individuell rådgivning som en del av ditt medlemskap.

Förbundets inkomstförsäkring gäller som vanligt. Inkomstförsäkringen ingår i medlemskapet och kompletterar ersättningen från a-kassan. Den ger upp till 80 % av månadslöner upp till 100 000 kronor. Vår inkomstförsäkring gäller även om du säger upp dig själv. Dessutom ingår professionell karriärcoachning.

Utbildningar som utvecklar chefer. Fyll på kunskap och inspireras på våra populära utbildningar, seminarier och chefsfrukostar. Alltid kostnadsfritt för dig som är medlem.

Chefstidningen i din brevlåda. Du får vårt prisbelönda ledarskapsmagasin Chefstidningen utan extra kostnad.

Läs mer om Svensk Chefsförening och vår verksamhet på akademssr.se/chef

Hur blir jag medlem i Svensk Chefsförening?

Du som är medlem i Akademikerförbundet SSR och står registrerad som chef blir också medlem i Svensk Chefsförening – automatiskt och utan extra kostnad. Förutsättningen är att förbundskansliet får reda på att du jobbar som chef.

Du har väl meddelat förbundet att du blivit chef?

Om inte kan du själv enkelt ändra dina uppgifter på akademssr.se/mina-sidor

Svensk
Chefsförening

EN DEL AV AKADEMIKERFÖRBUNDET SSR

KOM IHÅG
ATT MEDDELA
OM DU BLIVIT
CHEF

Tidiga insatser

Förebyggande
socialt arbete
kan minska
kostnader och
personligt lidande.

Ändå ljuder
ropen efter
”hårdare tag”
allt
högre.

Text: Karin Persson

R

Redan när socialtjänstlagen infördes i början av 1980-talet betonades vikten av ett effektivt förebyggande arbete. Även tio år senare fick det förebyggande arbetet mycket fokus. Vid en översyn av lagen kom man nämligen fram till att det skulle behövas nya eller ändrade regler på flera områden för att socialtjänstens ansvar för att förebygga sociala problem och behov av social omsorg verkligen skulle få genomslag i praktiken. De föreslagna förändringarna genomfördes dock inte av regeringen.

Nu är frågan på tapeten igen. En ny socialtjänstlag är på gång och i utredningen som ska ligga till grund för den nya lagen spelar frågan om det förebyggande arbetet återigen en av huvudrollerna. Utredningen kommer visserligen fram till att det är svårt att mäta hur mycket olika kommuner jobbar socialt förebyggande,

men slår ändå fast att arbetsmetoderna och insatserna skiljer sig mycket åt mellan kommunerna. Det förebyggande arbetet har minskat över tid och utgör nu en mycket liten del av socialtjänstens verksamhet. I dag är huvuduppgiften i stället att prioritera akuta individuella ärenden.

För att komma till rätta med problemet föreslår utredningen därför att den nya lagen ska innehålla en bestämmelse om att socialtjänsten ska ha ett "förebyggande perspektiv", något som alltså saknas i dag. Men den formuleringen duger inte, anser Akademikerförbundet SSR. Om man i stället lagstadgade att socialtjänsten "ska" arbeta förebyggande skulle kommunerna inte ha något val – och i förlängningen skulle det gagna hela samhället, menar förbundet.

– Som det är nu gör man i vissa kommuner ett ganska bra arbete, och i vissa kommuner ingenting alls. Det skulle behövas en lagändring så att det förebyggande arbetet tvingas in i processen tydligare. Annars blir det förebyggande arbetet det första som ryker när man börjar skära och spara och effektivisera, säger Simon Vinge, ekonomiskpolitisk talesperson på Akademikerförbundet SSR.

Det räcker emellertid inte med en lagändring, enligt förbundet. Mer resurser måste till. Närmare bestämt krävs minst tio miljarder mer till förebyggande socialt arbete och tio tusen fler som jobbar förebyggande, propagerar man inför höstens riksdagsval.

– Precis som man har siffersatta mål för till exempel polissatsningar så vill vi se siffersatta mål här också, i pengar och i medarbetare.

Nästan inget parti vågar prata om förebyggande insatser, för då verkar man mjuk och vek.

SIMON VINGE

Översyn av socialtjänstlagen

Regeringen tillsatte Margareta Winberg som särskild utredare 2017 för att göra en översyn av socialtjänstlagen. Syftet var att utforma en jämlik och jämställd socialtjänst som bidrar till social hållbarhet och som arbetar med tidiga, förebyggande och trygghetsskapande insatser.

På senare tid har diskussionen om förebyggande arbete fått mindre utrymme i samhällsdebatten. I stället höjs allt fler röster för "hårdare tag": Fler poliser och längre fängelsestraff är några av förslagen på hur man ska komma till rätta med de ökande problemen med social utsatthet och kriminalitet. Men den här typen av åtgärder kan inte ensamt utgöra lösningen, anser Akademikerförbundet SSR.

– Den politiska logiken nu är att bjuda över varandra när man pratar om hårdare straff och så vidare. Trots att alla vet att förebyggande insatser är något som fungerar är det nästan inget parti som vågar prata om det, för då verkar man mjuk och vek, säger Simon Vinge.

Men om "alla" nu vet att socialtjänstens förebyggande insatser faktiskt har effekt, varför görs det inte mer? Det finns en rad olika orsaker till det. Utredningen inför nya socialtjänstlagen pekar bland annat på att kommunernas ledningssystem i många fall bygger på ett synsätt där offentlig verksamhet ska styras och ledas i företagsmässiga, marknadsstyrda former. Man lägger mindre vikt vid sociala reformer och samhällsplanering men desto mer fokus på kostnadsminskningar. Då prioriteras sådant som snabbt ger genomslag i resultatuppföljningen, snarare än långsiktiga, förebyggande insatser.

En förutsättning för att kommunerna ska satsa mer på förebyggande socialt arbete är just att man börjar se

Fattigvård

1700-talet

Från att människor i utsatta situationer varit beroende av allmosor tog stat, kommuner och landsting över en allt större del av omsorgen om medborgarna.

1800-talet

Från mitten av 1800-talet gällde fattigvårdslagar som angav samhällets skyldigheter till stöd vid behov för utsatta människor.

1956

Begreppet fattigvård ersattes med socialhjälp i 1956 års lag, kallad socialhjälpslagen.

1967

En översyn görs av dåvarande sociala vårdlagarna; lagen om nykterhetsvård, socialhjälpslagen och barnavårdslagen, bland annat för att utreda om de skulle sammanföras. Översynen pågick i flera år och efter flera remissrundor ledde den till den nya socialtjänstlagen.

1982

Socialtjänstreformerna: Den moderna svenska socialtjänstlagen trädde i kraft och socialhjälp ersattes av socialbidrag. Den genomsträvar en strävan att normalisera insatserna så att de som behöver stöd inte ska känna sig stämplade.

2002

Den nya socialtjänstlagen trädde i kraft efter flera års utredningar.

1997 tillsatte dåvarande socialminister Margot Wallström en ny utredning för att göra en översyn av socialtjänstlagen som trädde i kraft 1982.

Källa: Utredningen En ny socialtjänstlag

→ på det som en investering. Det menar Camilla Nystrand, hälsoekonom på Socialstyrelsen.

– Man tenderar att enbart titta på kostnaderna och inte på den potentiella avkastningen, säger hon.

Forskning har visat att ju tidigare man satsar, desto mer finns det att hämta hem, både ur ett hälsorelaterat och ett ekonomiskt perspektiv. Camilla Nystrand har till exempel utvärderat svenska föräldraskapsstödprogram och gjort långsiktiga prognoser av de möjliga samhällsbesparingar som programmen skulle kunna leda till.

– Där ser vi att de har stor potential att vara inte bara kostnadseffektiva, utan också kostnadsbesparande för samhället.

Men det är inte alldeles enkelt att mäta effekten av förebyggande insatser. Vad ska man till exempel sätta för prislapp på en grupp barns ökade upplevelse av delaktighet?

För att få svart på vitt att det skulle löna sig att arbeta förebyggande behöver socialtjänsten göra ett ordentligt förarbete, säger Camilla Nystrand. Det gäller att identifiera de grupper som behöver tidiga insatser, lista risk- och skyddsfaktorer för målgruppen, välja insatser utifrån evidens eller beprövad erfarenhet och sätta upp mätbara mål, på både kort och lång sikt, för vilka effekter insatserna ska ha.

– Ofta har man en vision och en idé om vad man vill förändra, men följer inte upp och utvärderar. Det kan göra att det är svårt att visa på de faktiska vinsterna av det förebyggande arbetet, säger Camilla Nystrand.

En annan orsak till att det förebyggande arbetet minskat är den ansträngda situationen inom delar av socialtjänsten,

med hög arbetsbelastning och personalomsättning som både drar resurser och gör att mycket energi behöver läggas på att lösa mer akuta situationer.

Carl-Gustaf Tryblom är jurist och tidigare byråchef hos Justitieombudsmannen, där han arbetat med frågor som rör socialtjänsten ur ett rättsligt perspektiv. Han menar att man måste söka andra vägar än att bara skjuta till mer resurser för att komma till rätta med socialtjänstens problem och för att kunna jobba mer förebyggande. Det handlar bland annat om att prioritera vad han kallar för socialtjänstens kärnverksamhet. Visst ska man utöva förebyggande arbete, men inte av vilket slag som helst.

– Att plötsligt lägga upp giften om att förebygga exempelvis spelmissbruk på socialtjänsten, utan att tala om hur arbetet ska bedrivas, på vilka nivåer och med vilka resurser, det skapar en frustration. Att säga att socialtjänsten ska jobba med det är som ett kraftfullt slag i luften för att komma till rätta med problemet, säger han.

Det gäller att utgå från hur det förebyggande arbetet bäst kan bedrivas, menar Carl-Gustaf Tryblom. I en stor kommun som Stockholm finns kompetens och resurser inom socialtjänsten för

Om socialförvaltningen inte lyckas presentera bra idéer, då blir det lättare att lägga pengarna på poliser i stället.

CARL-GUSTAF TRYBLOM

→ att förebygga exempelvis våldsbejakande extremism, medan det i andra delar av landet kanske finns andra huvudmän som är bättre lämpade att ta sig an uppgiften.

Han välkomnar också en uppdatering av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, som i princip har 40 år på nacken. Socialtjänstens befogenheter när det gäller barn och ungdomar som riskerar att dras in i brottslighet är inte anpassade efter dagens verklighet, anser han. Till exempel bör man se över socialtjänstens utredningsskyldighet.

– Man gör inte utredningar i tillräckligt stor omfattning på den här gruppen ungdomar. Fångar man inte upp dem i ett tidigt skede, då har man ju spelat över möjligheterna till det förebyggande arbetet.

Ropen efter "hårdare tag", med förslag på sänkt straffmyndighetsålder, flytt av delar av Sis verksamhet till Kriminalvården och straffskärpningar för ungdomar som begår brott, ser Carl-Gustaf Tryblom som ett uttryck för att socialtjänstens arbete med den här gruppen inte varit tillräckligt bra.

– Om socialförvaltningen inte lyckas presentera bra idéer om hur man ska komma till rätta med de här problemen, då blir det lättare att lägga pengarna på poliser i stället. Jag som tillhör dem som tror på socialtjänstens förmåga att bedriva ett effektivt arbete, tycker det är tråkigt att se att man avvärper socialtjänsten och vill rycka bort uppgifter från det jag tycker är själva kärnområdet. ●

Mer fokus på förebyggande

I utredningen, som lämnades över till socialministern i augusti 2020, skrivs att ett större fokus bör läggas på förebyggande arbete. Tidiga insatser kan minska framtida behov av insatser. Utredningen föreslår att det i socialtjänstlagen anges att socialtjänsten ska ha ett förebyggande perspektiv. Målet är att perspektivet ska genomsyra hela socialtjänstens verksamhet på samtliga nivåer.

Proposition dröjer

Förslaget om en ny socialtjänstlag är den enskilt största förändringen av socialtjänstlagen på drygt 40 år och regeringen vill bereda en ny sammanhållen lagstiftning. Med tanke på hur omfattande lagstiftningen är kommer ett nytt lagförslag att dröja, meddelar regeringen och kan ännu inte säga när en proposition ska presenteras.

 Akademikerförbundet SSR

Utnyttja dina medlemsförmåner – boka förbundets fina

FRITIDSHUS

Du som är medlem i Akademikerförbundet SSR kan hyra förbundets hus och lägenheter till förmånliga priser. Du bokar enkelt på akademssr.se/fritidshus.

JÄMTLANDSFJÄLLEN

Fräscha lägenheter i Klövsjö i Jämtland. Fantastiska omgivningar, aktiviteter hela året och kanske Sveriges vackraste fjällby.

Bokningen för 2023 startar 13 september kl 09:00

PROVENCE
Välutrustade och bekväma hus i Cagnes-sur-Mer, nära Nice på franska Rivieran. Ett omtyckt boende med plats även för den stora familjen.

Bokningen för 2023 startar 14 september kl 09:00

EXTRA LÅGA PRISER I LÅGSÄSONG

8 KM STRAND OCH SOLKUSTENS LÄNGSTA STRANDPROMENAD

COSTA DEL SOL

Fräscha lägenheter i Fuengirola, 20 minuter väster om Málaga på spanska solkusten. Lägenheterna ligger centralt, nära den oändliga sandstranden.

Bokningen för 2023 startar 15 september kl 09:00

akademssr.se/fritidshus 08-617 44 00 fritidshus@akademssr.se

Håller unga borta

Text: Anne Ralf Hållbus Foto: Margareta Bloom Sandebäck

Emeli Fahlén är
koordinator för
ungdomsövervakning

från brott

Frivården har fått en ny uppgift: att hindra återfall hos de allra yngsta brottslingarna. Nu behövs fler frivårdsinspektörer.

E

Emeli Fahlén är frivårdsinspektör i Västerås med särskilt uppdrag som koordinator för ungdomsövervakning. Det är en ny påföljd för ungdomar på väg in i kriminalitet, som infördes i januari 2021.

– Jag skulle säga att ungdomsövervakning ligger ganska precis mitt emellan öppen och slutna ungdomsvård. Den stora skillnaden mot de lindrigare påföljderna ungdomsvård eller ungdomstjänst är att våra ungdomar har så kallad hemarrest med fotboja. Fotbojan är aktiverad vissa tider, i normalfallet klockan 18 till 07 fredag, lördag och söndag.

Det berättar Emeli Fahlén, frivårdsinspektör i Västerås som har uppdraget som ungdomskoordinator inom ungdomsövervakningen.

I Västerås finns tre av de hittills 80 ungdomar i hela Sverige som har dömts till ungdomsövervakning. Av dessa 80 är

är sex tjejer och majoriteten är mellan 15 och 17 år. Det brott som de oftast dömts för är rån, men det kan också handla om våldtäkt, grov misshandel, försök till grovt vapenbrott eller narkotikabrott.

– Två av de ungdomar vi arbetat med här i Västerås är utskrivna och just nu har vi bara en ungdom som verkställer straff till ungdomsövervakning. Jag tror att man väntat sig fler domar, men det här är en ny påföljd och det tar kanske ett tag innan tingsrätter och åklagare ser den som en naturlig väg, säger Emeli Fahlén.

Hon tycker att ungdomsövervakning fyller ett behov och har många fördelar för klienterna – unga personer som kanske tidigt hamnat i fel sällskap och kommit in i kriminalitet.

– Vi inom kriminalvården är rustade för att arbeta återfallsförebyggande mot kriminalitet, och socialtjänsten är vana vid att jobba med målgruppen och deras familjer. Tillsammans med andra aktörer, som skola, polis och BUP, kan vi verkligen åstadkomma något.

En viktig del i ungdomsövervakningen är att den ska påbörjas dag ett efter fallande dom. Då inleder kriminalvården en utred-

"De ska ha fullt upp. Om en klient börjar missköta sig får hen komma till mig tre gånger i stället för två."

EMELI FAHLÉN

Emeli Fahlén

Utbildning
Socionom

Arbetar
Frivården
i Västerås

↑
Emeli Fahlén är en av landets frivårdsinspektörer som jobbar med ungdomsövervakning, ett nytt straff som ska förhindra återfall hos de allra yngsta brottslingarna.

ning, där klienten ska medverka och där familjen helst också är delaktig.

Utredningen ska ta fyra veckor och resultera i ett antal föreskrifter, varav tre är obligatoriska: regelbundna möten med ungdomskoordinator på frivården, förbud mot alkohol och narkotika samt hemarrest eller annan rörelseinskränkning.

Dessutom ska det ingå individuell anpassade, så kallade fakultativa föreskrifter, som syftar till att förebygga återfall i brott.

– Om ungdomen är skolpliktig kan en sådan föreskrift vara att hen ska fortsätta i skolan. Vi tar del av närvaron och har kontakt med mentor, berättar Emeli Fahlén och fortsätter:

– Är ungdomen dömd för sexualbrott, till exempel våldtäkt, så har vi ett behand-

lingsprogram inom frivården som kan vara en fakultativ föreskrift, liksom öppen-
vårdsinsats inom kommunen om det finns ett missbruk. Kriminalvården har även behandlingsprogram riktade mot personer som är dömda för våldsbrott.

När utredningen är klar börjar det riktiga jobbet. Emeli Fahlén beskriver hur tillvaron kan se ut för den som dömts till ungdomsövervakning:

– Ofta handlar det om att gå i skolan måndag till fredag, med full närvaro. Efter skolan kommer ungdomen till mig för samtal ett par gånger i veckan, och därtill kommer ett behandlingsprogrammöte varje vecka. Kanske har man hittat en bra fritidsaktivitet, till exempel fotbollsträning där klienten förväntas delta ett par →

→ gånger i veckan. Och sedan är det hem-arrest fredag, lördag och söndag mellan 18 på kvällen och 07 följande morgon.

- Det är meningen att de ska ha fullt upp. Om en klient börjar missköta sig så får hen komma till mig tre gånger i veckan i stället för två.

Möten på frivården sker i form av strukturerade samtal enligt en kanadensisk KBT-baserad metod som heter Krimstics.

- Under samtalen tittar vi på vilka mål ungdomen har, på impuls kontroll, riskdrivande tankar och vilken betydelse det sociala nätverket har.

Emeli Fahlén konstaterar att hon som frivårdsinspektör har dubbla roller; att verkställa påföljd och rapportera avvikelser men också att stödja och hjälpa klienterna att inte återfalla i brott.

- Att vi är tydliga med det skapar en bra relation till ungdomarna.

En annan framgångsfaktor, menar hon, är att man arbetar enhetligt med ungdomsövervakning över hela landet.

- Det spelar ingen roll om man döms i Malmö eller Umeå - påföljden kommer att

se likadan ut, vi jobbar alla på samma sätt. Varje vecka har vi handledningsmöte, där deltagare från olika kontor inom frivården runt om i landet träffas digitalt. Det är ett väldigt bra sätt att lära sig av varandra.

Nya påföljder som ungdomsövervakning och nya regler för skyddstillsyn och villkorlig frigivning gör att behovet av personal inom frivården har ökat de senaste åren.

- Många har dålig koll på frivården, men jag vill verkligen trycka på att det är ett otroligt spännande jobb. Utmanande, men samtidigt så enormt roligt och utvecklande. Känslan när det går bra för en klient som man arbetat med går inte att beskriva.

Och vad tycker ungdomarna själva? Är de motiverade att delta i behandlingen?

- Jag tycker att det har fungerat förvånansvärt bra, med tanke på ungdomarnas ålder och på att det är en så ingripande påföljd att ha fotboja. Jag vet att det har förekommit misskötsamhet på andra ställen i landet, men här i Västerås har det hittills gått väldigt bra. Inställningen hos de klienter jag haft har varit att "jag gör vad jag kan, för jag vill inte bli dömd igen".

"Inställningen hos de klienter jag haft har varit att 'jag gör vad jag kan, för jag vill inte bli dömd igen'."

EMELI FAHLÉN

Inför valet vill Akademikerförbundet SSR att politikerna hörsammar kravet på 10 000 fler anställda som jobbar förebyggande.

Skolan

38 000 kronor per elev

Så mycket mer kostar varje elev som går ut årskurs nio utan fullständiga betyg. Introduktionsprogram, det kommunala aktivitetsansvaret samt flera studieår kostar i genomsnitt 38 000 kronor per elev, vilket innebär att en obehörig elev kostar cirka 12 procent mer än en behörig elev.

Färre misstänkta brott

8,25 miljoner kronor

Tidiga insatser i Botkyrka kommun under 2014 och 2015 visade sig leda till att färre brott begicks. Den minskade brottsligheten beräknades motsvara en besparing på 8,25 miljoner kronor.

Gymnasieexamen

66 miljoner kronor för kommunen

Förebyggande insatser leder till att fler elever tar gymnasieexamen i Botkyrka. Fler elever som går ut gymnasiet beräknas motsvara en besparing för kommunen på 66 miljoner kronor över tid.

Narkotikamissbruk

5,7 miljoner kronor per år

Strategiska förebyggande funktioner som samlats i en gemensam enhet i Norrtälje kommun beräknas ge minskat narkotikaberoende bland ungdomar. Besparingen för kommunen beräknas till 5,7 miljoner kronor per år.

Gängkriminalitet

23 miljoner kronor/gängkriminell

En person som är gängkriminell i 15 års tid kostar samhället cirka 23 miljoner kronor. Enligt nationalekonom Ingvar Nilsson, som studerat utanförskapets kostnader, skulle tidiga insatser för att förhindra att en person hamnar i gängkriminalitet kosta cirka 200 000 kronor.

För att vända den negativa utvecklingen är det avgörande att hindra barn och unga från att börja begå brott, skriver Akademikerförbundet SSR i brev till Magdalena Andersson. Som slutnorr ser förbundet fram emot ett möte med statsministern.

FÖREBYGGANDE ARBETE

Förutom minskat lidande kan förebyggande insatser leda till stora kostnadsbesparingar.

Göd spargrisen

Källor: Sveriges Kommuner och Regioner, Länsstyrelsen i Stockholm, Uppsala universitet, Ingvar Nilsson.

Hundar flockas på kontoren

Hunden må vara människans bästa vän, men måste människan nödvändigtvis ha med sig sin bästis på jobbet?

Text: **Tim Andersson**
Foto: **Getty Images**

Ja, det är det uppenbarligen många som anser.

När ett försäkringsbolag i höstas frågade 500 av sina hundägande kunder om de tänkte ta med sig husdjuren till arbetsplatsen svarade nästan var femte person jakande. Enligt en annan undersökning, från LinkedIn, uppgav tre av tio att de rent av är beredda att säga upp sig om de skulle nekas detta av arbetsgivaren.

Källor: Agria, Astma- och allergiförbundet, Akademikerförbundet SSR, tidningen Chef, Virginia Commonwealth University

Bakgrunden till det växande antalet kontorshundar är naturligtvis pandemin. Hemarbete tillsammans med en ekonomisk pott efter inställda luncher och nöjen gav många möjlighet att skaffa husdjur. Annett Kjellberg, avdelningschef på Djuravdelningen på Jordbruksverket, kan inte säga exakt hur mycket försäljningen av hundar har ökat, men berättar att grova uppskattningar tyder på omkring 25 procent de senaste två åren. – Utifrån trycket som vi ser på veterinära stationer och på omsättningen överhuvudtaget, kopplat till tjänster, så är det en väldig ökning. Priserna har gått upp och införseln av hundar från andra länder har också ökat mycket. Det vet vi från gränsstationskontroller.

Somliga välkomnar utvecklingen med djur på jobbet, och pekar på fördelarna. De har visst forskningsstöd. Enligt en stor undersökning från Virginia Commonwealth University för några år sedan har hundarna en förmåga att få såväl individer och grupper av medarbetare att må bättre. Det bekräftas också av andra studier, som visar på minskad stress och ökad arbetstillfredsställelse som positiva konsekvenser.

Alla är dock inte glada över utvecklingen. Hos landets pälsallergiker och astmatiker finns en oro. Det berättar

Helena Färnsten, tillförordnad generalsekreterare på Astma- och allergiförbundet.

– Det är oerhört viktigt att tänka på att det som är en kär och älskad familjemedlem för någon kan utgöra en hälsofara för någon annan. Ingen ska behöva riskera att bli allvarligt sjuk på jobbet.

Svåra astmaanfall, andningssvårighet, akut vård – allmänhetens kunskap är alltså jämt låg vad gäller de svåra konsekvenser som hundar kan innebära för allergiker, menar Helena Färnsten. Och det finns en utbredd föreställning om att ett piller löser problemet, säger hon, men så är det inte.

En annan missuppfattning är att det endast är den direkta kontakten med hunden som är riskfylld, och att faran är ur världen när djuret är det.

– I själva verket är det så att allergenet, det i hunden som man reagerar på, fastnar på textilier, mattor, gardiner, och kan sitta kvar i månader, kanske ännu längre, och påverka allergikern.

Astma- och allergiförbundet driver inte något totalförbud mot hundar på jobbet, men vill understryka vikten av att arbetsmiljölagen följs på den här punkten. Enligt den ingår det i arbetsgivarens arbetsmiljöarbete att göra en riskanalys, för att bedöma om hundar kan innebära någon fara för medarbetarna.

Hon vill också se policier, där man har tänkt igenom hanteringen av djuren och konsekvenserna av dem. Sådana efterfrågar även Markus Furuberg, förhandlingschef på Akademikerförbundet SSR.

– Kan man bjuda in gäster, kunder och klienter till en arbetsplats med hundar? Hur ska man göra det, och hur tänker man kring lokalerna? →

många ärenden. Det jobbar vi för att stävja.

Orsakerna till att människor vansköter eller lämnar bort hundar är många, säger hon. Psykisk ohälsa är en faktor, men det kan också handla om hundägare som underskattat ansvars- och arbetsbördan.

– Man ser ett gulligt djur på sociala medier, men inser inte att det är krävande, att djuret ska tas om hand år ut och år in. Hunden trivs bäst av trygghet och långsiktighet.

Trivs de på kontor? Varken mer eller mindre än människor, enligt Annett Kjellberg. Får de bara mat och vatten och motion minst var sjätte timme har de det nog bra. Bli de många på samma arbetsplats kan det dock bli en utmaning att få dem att hålla sams. Även det är någonting man bör ha beredskap för i sin policy, menar Markus Furuberg på Akademikerförbundet SSR.

– Vad skulle hända om alla tog med sig hundar, som började leva sitt eget liv och ta över arbetsplatsen? ◆

→ Förutom allergiker finns det ju också de som är väldigt rädda för hundar. Det här måste man fundera över, och man behöver ta fram en strategi som täcker verksamhetens behov och är förenligt med en god arbetsmiljö för alla.

En viss oro över det växande hundintresset finns också hos Annett Kjellberg på Jordbruksverket. Fast den är av ett annat slag.

– Vi tycker att det är jätteroligt att människor vill ha djur. Tyvärr får vi in ärenden om personer som inte tar hand om sina djur, och vi vill inte att det inflödet ska öka. Jag kan inte avgöra om det har gjort det på sistone, men det är ständigt

En arbetstagare är en arbetstagare är en arbetstagare är en arbetstagare ...

Det var arbetstagarrepresentanterna budskap på ILO:s arbetskonferens för ett par år sedan.

Och så är det. Alla arbetstagare har rätt till en rättvis lön och anständiga arbetsvillkor. Det har också ILO slagit fast i ILO konvention 143.

I Sverige innebär det att ingen arbetsgivare har rätt att utnyttja en anställd genom slavliknande villkor.

Det gäller också en arbetstagare som är papperslös.

Akademikerförbundet SSR är medlemmar i Fackligt Center för Papperslösa.

Det är ett sätt att stötta och hjälpa papperslösa arbetstagare mot skrupelfria arbetsgivare. Det är också ett sätt att stärka och skydda kollektivavtalens ställning på arbetsmarknaden.

**fackligt center
för papperslösa**

Pelle Rödin har
jobbet på Regerings-
kansliet till låns

Van att få sparken

Arbetarklasskufen från Söderköping har blivit statsministerns rådgivare. Men om det blir maktskifte är **Pelle Rödin** beredd att se sig om efter nytt jobb.

Text: Tim Andersson Foto: Johan Bergmark

H

CV

Pelle Rödin
Utbildning
Examen,
statsvetenskap

Arbetar
Sakkunnig på
samordnings-
kansliet
i statsråds-
beredningen

Han är van att få sparken. Faktum är att det har hänt ovanligt frekvent de senaste åren, och kanske ska det ske igen i höst. Samma dag som han får beskedet tar han sina saker och lämnar in dem i ett speciellt rum: Ipad, dator, nycklar, passerkort. Han lyfter telefonen från bordet: den också.

Vi sitter ensamma i restaurangen på statsrådsberedningen i Stockholm. Någon går runt och torkar av runtomkring oss.

– Det är en märklig och lite komisk procedur när man ställer sig i kön med tvåhundra andra för att lämna in prylarna. En gång var vi så säkra på att vi snart skulle anställas igen att vi bad om att få lägga allting i ett speciellt hörn, så att det skulle gå snabbt att hämta ut.

Pelle Rödin är sakkunnig på samordningskansliet i statsrådsberedningen, och rådgivare till statsministern. Avgår regeringen, under val eller kriser av det slag som vi sett på sistone, så gör han samma sak.

– ”Politiskt sakkunnig”, det låter

pretentiöst. ”Rådgivare” låter som att man viskar en massa kloka saker i statsministerns öra. Det händer det väl att jag gör, men sällan.

Han träffar Magdalena Andersson någon gång i månaden. Ibland för att presentera ett underlag, andra gånger för att låta henne avgöra en fråga där olika departement är oeniga. Hans arbete handlar just om att samordna regeringens politik. Lagrådsförslag, propositioner, uppdrag till utredare – allting går via hans enhet, där det förbereds.

– I Sverige är modellen att hela regeringen ska stå bakom vartenda litet förslag som läggs, vartenda litet uppdrag till en myndighet, och då får inte ett enskilt statsråd springa iväg åt något annat håll. Det ska jag och mina kollegor se till.

Det är ett genombyråkratiserat arbete, säger han.

– Samtidigt är det mycket politik och känslor som ska in i samma lilla låda.

På samordningskansliet arbetar åtta personer med olika ansvarsområden. Pelle Rödins rör ”tvång och dåligheter”, som han sammanfattar det: brott och straff, justitie- och försvarspolitik. Apropå känslor: Mellan 2016 och 2019 jobbade han med migrationsfrågan, då regeringen under trycket från flyktingkrisen snabbt lade om politiken i mer restriktiv riktning.

– Jag ska inte säga att den där Grottesco-parodin var på riktigt, men det är klart att något hände ganska snabbt. Och det blev jävligt upprört. Från de som tyckte att vi skulle stänga gränsen helt, med en retorik som direkt förrådde politiken, till de som ansåg att varje form av restriktion var ett brott mot asylrätten.

Från många politiskt engagerade vänner – till övervägande del liberala i flyktingfrågan – fick han höra både det ena och det andra.

Arbetsmiljö:

”Min egen arbetsmiljö är bra, så tillvida att maskinerna funkade och dagen någotsånär går ihop. Men den politiska världen är inte en värld där man tänker så mycket på arbetsmiljö. Vi undervärderar den. Vi är politiska djur, och det mest spännande är vad regering och riksdag levererar. Jag tror att vår del av offentlig förvaltning skulle tjäna på att fundera lite mer över förutsättningarna för arbetet.”

2001 Student

Att börja plugga var en stor grej. Akademin är lite konstig men rolig. Det var kul att vara student.

2006 Vice ordförande Sveriges studentråd

För en gångs skull var det jag som skulle väljas till någonting. Jag åkte runt till landets studentkårer och försökte sälja in mig själv. Att vara på en kongress där folk skrev mitt namn på lappar som de lade i en låda – en bisarr situation.

2012 Skilsmässa

Det finns de som kan skilja sig happy happy i glatt samförstånd – så var det inte för mig. Jag var nog i praktiken deprimerad i några år och flydde in i arbetet.

2013 Sakkunnig

Rekryterades till Magdalena Anderssons stab i opposition. Det var väldigt roligt. Jag jobbade nästan konstant, först i riksdagen och sedan i finansdepartementet.

2016 Statsråds- beredningen

Det var ett absolut lyft. Plötsligt skulle man jobba för hela regeringen och jämka samman olika viljor och intressen till gagn för helheten. Det var lyxigt att inte alltid bara behöva företräda ett enskilt statsråd eller en enskild fråga.

2019 Pappa

Min son Erik föddes, och jag skulle precis fylla 40. Att äntligen få bli pappa är fortfarande det största som hänt mig.

→ – Det sög ju.

Själv kände han dock att han kunde stå upp för politiken: situationen var ohållbar, menar han, och när medborgarna börjar tvivla på statens funktionalitet är vi farligt ute. På samma sätt och av lite liknande orsaker står han nu helhjärtat bakom Socialdemokraternas hårdare utveckling inom kriminalpolitiken, det område som han jobbat intensivt med de senaste åren.

Han kan bli irriterad på dem som försöker "släta över" problemen. Själv har han gängvåldet inpå knuten.

– I Jakobsberg, där jag bor, har vi polis-helikoptrar över oss någon gång i veckan. Vi har haft skjutningar på de närmaste pizzeriorna, i de närmaste matbutikerna.

Fler poliser med utökade befogenheter, mer övervakning, högre straff – han förespråkar alltihop. Samtidigt kommer sådana åtgärder inte ensamma att vända utvecklingen, menar han. Den repressiva delen är bara den näst viktigaste – det förebyggande arbetet kommer före.

– Det är mest effektivt, det kostar i slutändan mindre pengar, och det är det humanistiska och mänskliga att göra. Att inte jobba mycket med det är att ge upp helt om människor.

Pelle Rödin kommer inte själv från en särskilt privilegierad bakgrund. Något politiskt engagemang fanns inte i hans familj där han växte upp i Söderköping. Inte heller akademisk skolning. Hans mamma arbetade fyrtio år som undersköterska inom äldreården, och hans pappa var i restaurangbranschen.

"Där jag bor har vi polis-helikoptrar över oss någon gång i veckan."

PELLE RÖDIN

Pelle Rödin var ofta med honom på arbetet.

– Jag minns Stadshotellet i Söderköping och en herrgård utanför Norrköping. Även om man inte var medelklass och bara knegade i de här miljöerna så fick man ändå vara i dem.

Han utvecklade tidigt en teoretisk läggning, inte minst vad gällde samhällsfrågor. Kanske hängde det ihop med pappans historieintresse: kungar och krig, "sådant som ofta förenar barn och farbröder", som han säger. När pappan extraknäckte som guide fungerade Pelle Rödin som maskot för gamlingarna i turistbussarna.

Samhällsintresset gjorde honom till en udda fågel i många sammanhang. Dock inte i SSU, som han anslöt sig till.

– Att växa upp i en liten stad och vara dålig i innebandy men att vara frågvis och näsvis – det funkade utmärkt med politiska ungdomsförbund. Man får träffa människor där man inte bara är en kuf eller en tönt.

Efter gymnasiet bestämde han sig för att plugga vidare, som den förste i familjen. Statsvetenskap. Han förstod dock inte konceptet med en examen.

– Det kan låta korkat: vad innebär det att ta en examen? Ja, det borde väl vara självklart. Man läser någonting i några år,

Tallrik

"Jag har tråkigt få saker på mitt rum, men en är en minnestallrik från min sambos mormor. Fredrik Thorsson var skomakare, såld på barnauktion till lägstbjudande, och den första finansministern under demokratins genombrott i Sverige efter första världskriget. Sverige har utmärkt sig jämfört med många andra samhällen på det sättet. Jag tror det finns något viktigt i det."

→ får ett papper på det och sedan ett tryggt jobb på en statlig myndighet, eller vad man nu drömmer om som brådmogen 22-åring. Men jag var lost.

Den som till sist förmådde honom att ta den där examen var Anna Ekström, numera utbildningsminister. Han träffade henne på Saco medan han var aktiv i studentkåren.

– ”För i helv–”, nej, hon använde nog inte svordomar, hon talar på en högre bildningsnivå och mycket vackert: ”För guds skull – se till att ta en examen.”

Visst skulle han kunna få jobb ändå, men utan formell behörighet skulle han bli för uppbunden till en enda arbetsgivare, förklarade hon. Klassresenären gjorde som han blev tillsagd. Och det gick ju bra.

Efter att ha arbetat ett par år som vice ordförande för Sveriges förenade studentkårer blev han 2008 sakkunnig i riksdagsgruppen för Socialdemokraterna, där han först arbetade med utbildningsfrågor. Sedan, redan 2013, plockade Magdalena Andersson in honom som den enda icke-ekonomen i sin stab. Antagligen på grundval av hans breda kunskaper.

Han har lärt känna henne något genom åren, och har sådan tur att han ”råkar tycka om att jobba med henne”. Ändå upplever han närheten till en statsminister som högtidlig. Och så ska det vara, säger han.

– Man får ju inte bli så nervös att man drabbas av krispanikskräck, för då gör man inte sitt jobb på ett bra sätt. Men man får inte heller slappa till sig; man måste ta det på allvar. Statsministern är trots allt så högt upp man kommer i den demokratiska ordningen.

Mina 3 bästa val

Studier: Att plugga och ta en examen var viktigt för mig. På det sättet blev jag mindre beroende av en viss arbetsgivare, och den aktuella arbetssituationen mer frivillig.

Spårbyte: Jag har inte bytt bransch, men enheter och arbetsuppgifter. Det kan vara bra karriärmässigt, men framför allt leder omväxlingen till att man lär sig mer.

Snäll: Det blir mycket lättare att jobba i organisationer om man vågar och orkar vara vänlig och förklara varför saker ska göras. Man får också mycket bättre stöd tillbaka.

Apropå det: Har han gjort sig hemma här uppe på den politiska toppen och i den välbärgade medelklassen?

Det har inte varit friktionsfritt, säger han. Den ibland knappa bakgrunden har präglat honom. Hans snålhet till exempel. Vägrat ta lån, jämfört pastapriser mellan butiker. Inte velat köpa kläder. Ofta avstått middagar ute med vänner.

– Människor som jag levde tillsammans med fick nästan vara på mig: Vad springer du omkring och nojar hela tiden för, tror du att du kommer att få sparken nästa vecka eller? Lugna dig!

Snålheten har han jobbat bort. Men frågan om trygghet är fortfarande central för honom och den är grundläggande i hans politiska syn. Upplever människor att staten inte kan garantera den så riskeras välfärdssamhället. Då ser man hellre efter sitt eget hus än betalar för andras.

Så hur är det nu med hans egen trygghet? Hur känner han inför risken att i höst på nytt få sparken, den här gången kanske för lång tid?

– Det vore förstås riktigt trist.

Samtidigt har man ju bara den här sortens jobb till låns en tid. Glömmer man det är det bra om man får sluta. ●

Lön:
”Lön är förstås viktigt för att folk ska ha en trygg tillvaro och inte behöva oroa sig för hur räkningarna ska betalas. Kommer man över den nivån tycker jag dock att det borde vara mindre viktigt hur mycket man tjänar. Problemet är att lönen också är känslomässig, och man jämför den med andras: ’Fan, varför fick han två tårtbitar och jag bara en, fast vi gör samma sak?’ Ibland kan det nästan bli barnsligt. Själv är jag ganska nostalgisk kring tariffsystemet: har du jobbat så här många år är det den här lönen som gäller.”

Missa inte våra poddar

SAMHÄLLSVETARPODDEN

För dig som är intresserad av aktuella samhällspolitiska frågor med en faklig twist. Varannan vecka diskuterar vi allt från politik, profession och arbetsmarknad till akademisk utbildning och forskning.

CHEFSPODDEN

Chefspodden är en podd om chefs- och ledarskapsfrågor ur ett professionsperspektiv. I podden medverkar forskare, debattörer, chefer och specialister.

SOCIALTJÄNSTPODDEN

I Sveriges ledande socialtjänstpodcast tar vi upp de heta frågorna för socialtjänsten. Här möter du intressanta personer, oväntade vinklar och ny kunskap.

SAMHÄLLSEKONOMISKA PODDEN

I Samhällsekonomiska podden samtalar förbundets chefsekonom Simon Vinge med intressanta gäster om de mest aktuella samhällsekonomiska frågorna.

Du hittar poddarna där poddar finns – och på akademssr.se/podcasts

Akademikerförbundet SSR

Vi svarar

MOBBNING

Vad gör jag om jag blir mobbad på jobbet?

Många medlemmar hör av sig till rådgivningen för att de upplever att de blir utfrysta eller mobbade på jobbet. Maja Todorovic tipsar om hur en arbetsplats kan förebygga det.

Maja Todorovic

Ombudsman
Akademikerförbundet SSR

Detta har hänt

En vanlig fråga till Rådgivningen handlar om händelser som uppfattas som förminsande, obehagliga, som ger ont i magen och som i värsta fall leder till ohälsa och sjukskrivning.

Kränkande särbehandling kan förekomma överallt men några bakomliggande orsaker som ökar risken är otydliga rutiner och arbetsfördelning, men också hög arbetsbelastning under längre tid. Ett missförstånd eller konflikt kan trappas upp och övergå till kränkande särbehandling. För att stoppa en sådan process krävs en aktiv åtgärd skyndsamt.

Detta gäller

Vår sociala arbetsmiljö är lika viktig som den fysiska. Människor ska inte behöva bli sjuka på grund av kränkande särbehandling på jobbet.

Facket's uppgift

Om du eller en kollega är utsatt för kränkande särbehandling kan du få hjälp av ditt fackförbund. Ofta är det ett skyddsombud som stödjer dig. Fackförbundets främsta uppgift är att se till att ditt ärende blir korrekt hanterat och ge dig stöd i processen.

Källa: OFR:s lathund

Varje arbetsgivare ska ha rutiner för att ta emot information om kränkande särbehandling, se till att medarbetaren får stöd, att händelserna utreds och att arbetsplatsens rutiner och kultur utvecklas. Det ska vara nolltolerans mot kränkande särbehandling. Rutinerna ska vara kända och ska kunna aktiveras när signaler om kränkande särbehandling uppstår. Det regleras i föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) där kränkande särbehandling definieras som "handlingar som riktas mot en eller flera arbetstagare på ett kränkande sätt och som kan leda till ohälsa eller att dessa ställs utanför arbetsplatsens gemenskap."

Vid ohälsa ska arbetsgivaren göra arbetsskadeanmälan, tillsammans med den som berörs och skyddsombud, till Försäkringskassan.

Rådgivningen

Hjälper dig med allt ifrån arbetsrätt till lönefrågor. Mer info på Akademssr.se

→ Så får du hjälp

Om du eller en kollega är utsatt för kränkande särbehandling ska du i första hand vända dig till chefen. Hen ska skyndsamt vidta åtgärder enligt rutinen för kränkande särbehandling. Konkret betyder det att se till att den drabbade får stöd och se till att de negativa handlingarna upphör.

Om det är chefen som kränker kan du vända dig till ditt skyddsombud eller fackliga företrädare. Om det saknas sådana på arbetsplatsen kan du vända dig till Rådgivningen. Skyddsombud och fackförbund har en viktig roll i att se till att du eller den drabbade får stöd, samt att arbetsgivaren fullgör sina skyldigheter. Vår uppgift är att se till att ärendet blir korrekt hanterat och att ge den drab-

"Om det är chefen som kränker kan du vända dig till ditt skyddsombud eller fackliga företrädare."

MAJA TODOROVIC

bade stöd genom processen medan arbetsgivaren är den som är ansvarig för arbetsmiljön.

På OFR:s hemsida finns konkreta tips för förtroendevalda och den drabbade. Sunt Arbetsliv har digitala utbildningar för att förstå och jobba med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Rådgivningen för våra medlemmar och förtroendevalda finns på 08-617 44 00 och radgivning@akademssr.se.

Detta händer sedan

Det är viktigt att arbetsgivaren ser till att de händelser eller situationer som upplevs som negativa utreds och upphör. Utredning görs av en sakkunnig, opartisk instans. Det är viktigt att utredningen i sig inte skapar nya arbetsmiljöproblem. Syftet är att motverka ohälsa, stoppa och förebygga negativa handlingar, inte söka skuld eller syndabockar.

I samband med utredning bör åtgärder och handlingsplan upprättas. Det kan vara att tydliggöra ansvar och arbetssätt. Se över hur verksamheten organiseras, hur man samarbetar och kommunicerar samt hur arbetet leds. Den drabbade kan behöva stöd-samtal med företagshälsovården. Ett trepartssamtal kan ske när två personer behöver komma överens om hur de går vidare. Man kan behöva tillföra kunskaper genom utbildning för chefer, arbetsledare och skyddsombud för att förebygga och snabbt fånga upp framtida signaler.

En viktig framgångsfaktor är att skyndsamt agera och stoppa sådant som upplevs som negativt. ●

PRENUMERERA PÅ SOCIONOMEN

Gratis året ut!

Socionomen ger dig nyheter, reportage och aktuell forskning. Du får såväl verktyg i ditt dagliga arbete som kunskap om vad som händer inom ditt arbetsfält.

En prenumeration på Socionomen ger dig:

- Tidningen hem i brevlådan 8 gånger per år.
- Obegränsad tillgång till allt premium-material på socionomen.se.
- Nyhetsbrev med mest de intressanta artiklarna varannan vecka.

Just nu: Allt detta kostnadsfritt året ut. Därefter prenumererar du för endast 29 kr/månad (39 kr/månad om du inte är medlem i Akademikerförbundet SSR). Du som är student och medlem i Akademikerförbundet SSR får tidningen gratis första året, därefter betalar du 100 kronor per år. Du kan säga upp din prenumeration när du vill.

Scanna qr-koden

och beställ nu så får du direkt tillgång till premiummaterialet på [socio-nomen.se](http://socionomen.se). Eller besök socionomen.se/plus.

Semester

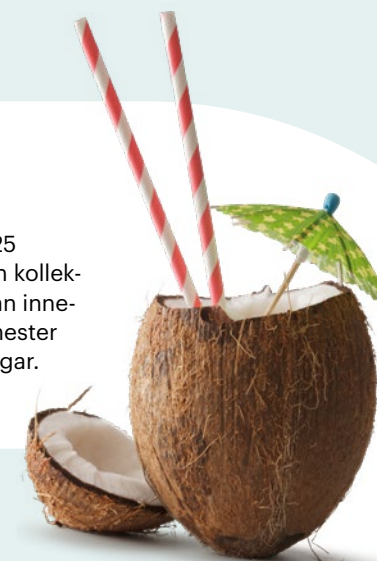
Efterlängtd sommarledighet närmar sig för de flesta av oss. Men vad har vi egentligen för rättigheter när det gäller semestern?

Text: **Annika Clemens**

1

Semesterlagen

Semesterlagen ger oss rätt till 25 semesterdagar per år. Men även kollektivavtal och anställningsavtal kan innehålla bestämmelser om din semester och ge dig rätt till fler lediga dagar.

3

Om du blir sjuk

Om du skulle bli sjuk under semestern ska sjukdagarna inte räknas som semester. Men då krävs det att du sjukanmäler dig samma dag som du blir sjuk.

Källa: Akademikerförbundet SSR

Semester på sommaren

Huvudregeln är att du ska få minst fyra sammanhängande semesterveckor under perioden juni till augusti. Om det inte går att komma överens om när, bestämmer arbetsgivaren. Om det finns särskilda skäl kan semesterperioden förläggas till annan tid än sommaren.

2

4

Semesterlön

Under semestern har du rätt till viss förhöjd lön – semesterlön. Det finns två beräkningsmodeller, sammanlöneregeln eller procentregeln. Semesterlönen ska betalas i samband med ledigheten.

5

Föräldraledighet ger semester

Även dagar du är sjuk är semesterlönegrundande, men max 180 dagar per intjänandeår. Även föräldraledighet är semesterlönegrundande, men max 120 dagar per år, eller 180 om du är ensamstående förälder.

FACKLIGT

Medlemmar kampanjar inför valet

Under våren drog SSR:s valkampanj Uppdrag välfärd igång. Inför valet jobbar totalt 133 fackliga ledare runt om i landet med olika aktiviteter för att presentera politiska krav till de politiska partierna innan valet.

Susanne Silverkraft, distriktsordförande i Västernorrland och Örnsköldsvik, är en av de som anmält sig för att jobba med kampanjen. Hon ordnar medlemsluncher i föreningen i

Örnsköldsvik för att samla in medlemmars synpunkter och vilka frågor som de vill att förbundet tar vidare till politikerna.

– När vi sammanställt vad medlemmarna vill kommer vi bjuda in lokalpolitikerna till en ny lunch där de får träffa representanter från den lokala förbundsstyrelsen för att prata mer om hur de kan ta frågorna vidare, berättar hon.

Planen är också att skriva en insändare till i tidningen och lobba för att få i gång medarbetare och börja prata om ämnet även på arbetsplatserna.

– Det är viktigt att påminna politikerna om att satsa även på sådant som inte är lagstadgat, att satsa på samverkan och förebyggande arbete i samarbete mellan region, stat och polis. Det är så vi kan göra skillnad på riktigt, säger Susanne Silverkraft.

80 mil söderut, närmare bestämt i Jönköping,

Text: Annica Ögren Illustration: Getty Images

← I Örnsköldsvik ordnas medlemsluncher för att samla in medlemmarnas synpunkter och åsikter om vilka frågor som förbundet ska ta vidare till politikerna.

jobbar Amanda Nygren, facklig sekreterare och huvudskyddsombud, med valkampanjen i sin kommun.

– Jag kontaktar personer inom professionen, liksom medlemmar, som har detaljerad kunskap om de här frågorna för att se vilka behov som finns. Jag kommer också att höra med förtroendevalda om vad de ser att arbetsgivare i kommunen behöver göra, säger hon.

Även här är planen att skriva en insändare i tidningen, men också att driva frågorna vidare i samverkan med arbetsgivare och politiker, för att låta dem ta del av de ställningstaganden som görs, säger hon. Amanda Nygren hoppas att fler ska engagera sig och anmäla sig för att jobba med kampanjen, då hon i dagsläget är den enda i Jönköping som jobbar med den.

– Det hade varit ett guldläge om flera engagerade sig så att vi tillsammans kan förbättra våra medlemmars arbetsvillkor, som till exempel våra socialsekreterare som jobbar med barn och unga där vi har hög personalomsättning och hög arbetsbelastning, säger hon.

Susanne Silverkraft har förhoppningar om att arbetet ska väcka större debatt kring frågan om förbyggande socialt arbete, även på politisk nivå.

– Målet är att de här frågorna ska finnas med i politikernas agendor trots att det inte är så kallat "valfläsk" som man vinner val på. Satsar vi inte nu kommer det bara innebära ännu mer mänskligt lidande och kosta oss socioekonomiskt, säger Susanne Silverkraft. ♦

AKH- metoden

Manualbaserad samtalsmetod
för dig som möter personer som utsatts
för våld i nära relation eller sexuellt våld!

08-644 09 20
www.allakvinnorshus.org

Har din kommun stöd anpassat utifrån ungas behov?

Extravuxen är en insats som syftar till att fylla glappet mellan öppenvårdsinsatser och placering.

Insatsen har implementerats i tre kommuner och nu finns möjlighet för fler kommuner att kostnadsfritt ta del av erbjudandet.

Vill du veta mer?

Kontakta:
Linn.e@maskrosbarn.org
maskrosbarn.org/extravuxen

extra-
vuxen

Ny äldreomsorgslag?

Pandemins ödesdiga konsekvenser på landets äldreboenden ledde till att regeringen tillsatte en utredning av äldreomsorgen i december 2020. Syftet är att stärka förutsättningarna för en trygg äldreomsorg.

Utredningen ska presenteras senast den 30 juni.

3 augusti: Facklig utbildning Hen hon han på Stockholm Pride
Förbättra dina kunskaper om diskriminering. På Stockholm Pride hålls utbildningen *Hen hon han* av Akademikerförbundet SSR och Svensk chefsförening. Kompetensutveckling och utbildning i arbetsmiljöfrågor för förtroendevalda, chefer och personer som arbetar med HR.

Håll koll!

och läs mer i kalendern på Akademssr.se

6 juli: Debatt på temat "Behöver äldre något mer än piller?"

Monica Engström, socialpolitisk strateg på Akademikerförbundet SSR och tidigare huvudsekreterare i utredningen Framtidens socialtjänst, debatterar tillsammans med Visions ordförande Veronica Magnusson näst sista dagen på årets Almedalsvecka.

Dags att välja

Förtidsröstningen i Sverige startar den **24 augusti**. Söndagen den **11 september** är det val till riksdag, regioner och kommuner.

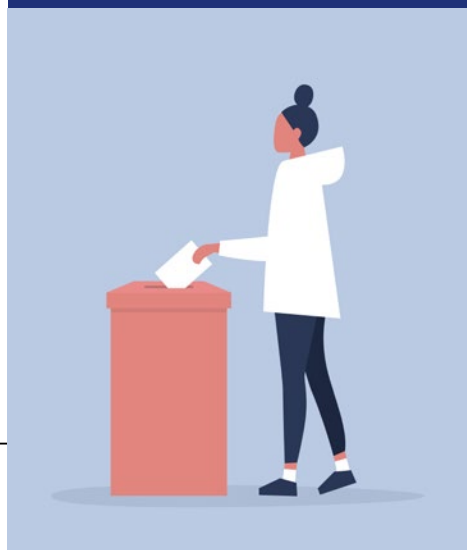

Illustration: Getty Images

Akademikerförbundet SSR

Allt det här ingår i ditt medlemskap

Kollektivavtal och lokala företrädare. Vi förhandlar fram kollektivavtal, ibland tillsammans med andra fackförbund. Vår stora lokala organisation ger dig närhet till kompetenta fackliga företrädare.

Råd och stöd från våra ombudsmän. Vår rådgivning ger dig snabba svar på arbetsrättsliga frågor och råd om anställningsavtal, lönerådgivning med mera. Vi har också särskild rådgivning för chefer och egenföretagare. Rådgivningen har öppet 08.00–17.00 på vardagar. Telefonnumret är 08-617 44 00.

Vår inkomstförsäkring. Inkomstförsäkringen ingår i medlemskapet. Den kompletterar ersättningen från a-kassan upp till 80 % av månadslöner upp till 100 000 kronor. Vår inkomstförsäkring ger ersättning även om du säger upp dig själv. Dessutom ingår kvalificerad karriärcoachning. Kom ihåg att du måste vara med i a-kassan för att kunna få ersättning från inkomstförsäkringen.

Försäkringar. Teckna prisvärda försäkringar med rabatt hos Akademikerförsäkring och Folksam. Som ny yrkesverksam medlem i förbundet får du fyra bra försäkringar kostnadsfritt i tre månader hos Akademikerförsäkring.

Lönestatistik. Du har tillgång till Saco Lönesök där du kan ta fram detaljerad lönestatistik och jämföra löner. Du får även personlig lönerådgivning från våra ombudsmän.

Karriärutveckling. Vi hjälper dig att formulera ansökningshandlingar, ger stöd inför intervju och löneförhandling samt karriärcoachning. Du får inbjudningar och rabatter på seminarier och yrkeskonferenser.

Rabatt på bolån och banktjänster. Du får medlemsrabatt på bolån och andra banktjänster.

Tidskrifter. Du får vår prisbelönta medlemstidning Akademikern. Om du är chef, personalvetare eller egenföretagare får du även Chefstidningen. Du får kraftig medlemsrabatt på Socionomen och flera andra tidskrifter.

Fritidshus. Hyr våra populära fritidshus och lägenheter i Cagnes-sur-Mer utanför Nice på franska rivieran, i Fuengirola på spanska solkusten och i Klövsjö i Jämtlandsfjällen.

Pensionsrådgivning. Du får kostnadsfri pensionsrådgivning av Folksams pensionsexperter.

! ? Vill du ha rådgivning? Gå in på svardirekt.akademssr.se eller ring 08-617 44 00

Medlemsavgifter per månad, exkl a-kassa. Avgifterna gäller från 1 juli 2015.

Ordinarie avgift, arbetar mer än halvtid	260 kronor	Eget företag (serviceavgift för eget företag tillkommer med 380 kronor inkl moms)	83 kronor
Deltidsarbetande, 50 % eller mindre	198 kronor	Anställning halvtid eller mindre + eget företag (serviceavgift för eget företag tillkommer med 250 kronor inkl moms)	198 kronor
Nyexaminerad med anställning, max två år efter avslutad grundutbildning	135 kronor	Utländsk anställning och arbetar utomlands	94 kronor
Introduktionsmedlem, max två år	135 kronor	Pensionär	73 kronor
Doktorand	146 kronor	Etableringsmedlem	100 kronor, engångsbelopp
Föräldraledig, sjukskriven, studieledig mer än tre månader (anställda)	112 kronor	Student	100 kronor, engångsbelopp för hela studietiden
Arbetsökande 100 %	94 kronor		

Om du är medlem i Akademikernas a-kassa tillkommer 130 kronor/månad.

Du betalar väl med autogiro? Ett enkelt sätt att spara miljön! Anmäl dig på akademssr.se/autogiro

Snart införs avgift på 35 kronor för pappersfaktura. Du behöver inte betala fakturaavgift om du betalar med autogiro eller e-faktura.

Glöm inte att meddela ändrad anställning, arbetslöshet, föräldraledighet, långtids-sjukskrivning osv – vi får ingen sådan information automatiskt från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan eller a-kassan. Det är viktigt för att du ska få rätt service och rätt medlemsavgift. Inga avgifter betalas tillbaka retroaktivt.

Har du frågor om ditt medlemskap, avgifter eller liknande? Kontakta oss på 08-617 44 00 eller medlem@akademssr.se.

Logga in på Mina sidor och kontrollera dina uppgifter

Posttidning B

Akademikern

Akademikerförbundet SSR

Box 12800 112 96 Stockholm

Förebygger
Eskilstuna
satsar för att vända
negativ spiral

Karriär
Arbetarklasskuf
blev statsministerns
rådgivare

Mobbad på jobbet?
Tips på hur
du får hjälp

